

провадження, потерпілого чи за власною ініціативою вправі доручити проведення експертної установі, експерту або експертам повторної експертизи (п. 1 ч. 2 ст. 332 КПК).

Резюме

Таким образом, цель допроса эксперта (экспертов) в суде состоит в использовании экспертных познаний в уголовном производстве в форме заключения в том его значении (силе), какое заключение эксперта по праву занимает в системе уголовных процессуальных доказательств в целом.

Summary

The goal of expert's questioning in court is usage of the expert knowledge in criminal procedure in form of conclusion. This questioning of the expert must have the same power as expert's conclusion has in the criminal process system of the provements at a whole.

Г.С. Бідняк, викладач

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

ОБОВ'ЯЗКИ ЕКСПЕРТА ЗА НОВИМ КРИМІНАЛЬНИМ ПРОЦЕСУАЛЬНИМ КОДЕКСОМ УКРАЇНИ

Новий Кримінальний процесуальний кодекс України (далі КПК), змінив звичне уявлення щодо порядку кримінального провадження, діяльності сторін та учасників кримінального провадження, в тому числі і експерта.

Експертом у кримінальному провадженні є особа, яка володіє науковими, технічними або іншими спеціальними знаннями, має право відповідно до Закону України “Про судову експертизу” на проведення експертизи і якій доручено провести дослідження об’єктів, явищ і процесів, що містять відомості про обставини вчинення кримінального правопорушення, та дати висновок з питань, які виникають під час кримінального провадження і стосуються сфери її знань (ст. 69 ч. 1 КПК України). Тобто, експертом може бути фахівець в певній галузі, який працює в державній або недержавній спеціалізованій установі, має вищу освіту, пройшов спеціальну підготовку та отримав кваліфікацію судового експерта в певній галузі.

Нормами нового КПК дещо розширено та доповнено процесуальний статус експерта. Вважаємо доцільним звернути увагу на обов’язки експерта, які не зовсім узгоджуються з іншими його нормами, а саме:

1) “особисто провести повне дослідження і дати обґрунтований та об’єктивний письмовий висновок на поставлені йому запитання, а в

разі необхідності — роз'яснити його” (ст. 69 ч. 5 п. 1 КПК). Одночасно законодавець у ст. 518 КПК наголошує: “дані, що містять охоронювану державою таємницю, в описовій частині висновку експертизи не зазначаються”. Вважаємо необхідним доповнити цим положенням вищезазначений обов'язок експерта або зробити посилання на нього, оскільки призначити експертизу має право будь-яка сторона кримінального провадження.

2) “прибути до слідчого, прокурора, суду і дати відповіді на запитання під час допиту” (ст. 69 ч. 5 п. 2 КПК). Але, якщо мова йде про допит експерта слідчим, прокурором, то зрозуміло, що він проводиться на стадії досудового розслідування. У той же час глава 20 КПК, що регламентує проведення слідчих (розшукових) дій і регламентує процесуальний порядок їх проведення, не передбачає такої слідчої дії як допит експерта слідчим чи прокурором. Виникає питання, щодо оформлення цієї процесуальної дії слідчим, прокурором, оскільки у загальних правилах допиту (ст. 224 КПК) зазначено лише особливості допиту свідків, потерпілих та підозрюваних. До того ж не зрозуміло, чи можна діяти слідчому, прокурору за аналогією процедури допита експерта в суді, а саме, проводити допит двох експертів одночасно, коли у їх висновках існують протиріччя? Вважаємо, що ця нормативна прогалина повинна бути усунута, шляхом доповнення КПК регламентацією допиту експерта на стадії досудового розслідування.

3) “забезпечити збереження об'єкта експертизи. Якщо дослідження пов'язане з повним або частковим знищенням об'єкта експертизи або зміною його властивостей, експерт повинен одержати на це дозвіл від особи, яка залучила експерта” (ст. 69 ч. 5 п. 3 КПК). У той же час, залучити експерта КПК дозволено кожній стороні (захисту, обвинувачення) та потерпілому, до того ж, захист має право і самостійно залучити експерта для проведення експертизи за свої кошти без узгодження з органами досудового розслідування. І тому, виникає питання щодо можливості подальшого проведення експертиз за цими ж об'єктами експертного дослідження. На нашу думку, у випадку проведення експертизи на стадії досудового розслідування за ініціативою сторони захисту необхідно передбачити у КПК обов'язкове отримання дозволу слідчого, прокурора на повне або часткове знищення об'єкта експертизи, якщо це не буде перешкоджати подальшому кримінальному провадженню.

4) “не розголошувати без дозволу сторони кримінального провадження, яка його залучила, чи суду відомості, що стали йому відомі у зв'язку з виконанням обов'язків, або не повідомляти будь-кому, крім

особи, яка його залучила, чи суду про хід проведення експертизи та її результати” (ст. 69 ч. 5 п. 4 КПК). З цього випливає, що експерт, залучений стороною захисту для проведення обов’язкової експертизи, не має право давати показання на допиті слідчому, прокурору стосовно наданого ним висновку. Одночасно ст. 290 КПК “Викриття матеріалів іншій стороні” наголошує, що при завершенні досудового розслідування прокурор або слідчий зобов’язані надати доступ іншій стороні до всіх матеріалів, серед яких можуть бути і висновки експертів. А сторона захисту за запитом прокурора зобов’язана надати доступ лише до речових доказів, їх частин, документів та доступ до житла чи іншого володіння, якщо вони знаходяться у володінні або під контролем сторони захисту, якщо сторона захисту має намір використати відомості, що містяться в них, як докази у суді. Висновок експерта не відповідає ні одному із зазначених пунктів, що на нашу думку ставить сторони процесу на досудовому розслідуванні у нерівні процесуальні умови, порушуючи тим самим принцип змагальності сторін (п.15 ч. 1. ст. 7 КПК).

Положення нового КПК істотно змінили права та обов’язки експерта і підкреслюють принцип змагальності сторін та свободи в поданні ними своїх доказів до суду і у доведенні перед судом їх переконливості. Доопрацювання зазначених положень покращить організацію роботи не тільки експертів, а й інших сторін та учасників кримінального провадження.

О.Ю. Янчук, канд. юрид. наук, доцент

Університет економіки і права “КРОК”

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРИЗНАЧЕННЯ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ В ГОСПОДАРЬСЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ

Забезпечення правосуддя незалежною, об’єктивною кваліфікованою експертизою, яка орієнтована на максимальне використання досягнень науки і техніки, є дуже важливим питанням сьогодення.

З огляду на особливості призначення, проведення та оцінки висновку експерта судова експертиза є міжгалузєвою категорією, а тому повинна широко застосовуватися в господарському судочинстві. Метою статті є надання поняття судової експертизи та особливостей її призначення у сфері господарського процесу при розгляді господарськими судами різних категорій справ.